

Tibèkiloz epi ou

Yon gid pou Tretman Tibèkiloz ak Sèvis

Tibèkiloz (Tibèkiloz) se yon maladi grav ki ka domaje poumon yo oswa lòt pati nan kò a tankou sèvo a, ren oswa kolòn vètebral. Genyen medikaman pou trete Tibèkiloz. Tibèkiloz kapab touye ou si li pa trete.

Doktè dwe rapòte ka tibèkiloz nan depatman sante lokal yo paske se tankou yon maladi grav epi li gaye de yon moun a yon moun. Depatman lalwa sante egzije pou swiv rapò sa yo pou ede lòt moun nan Tibèkiloz.

kouman Tibèkiloz simaye

Tibèkiloz simaye nan lè yon moun ki malad ak Tibèkiloz maladi tibèkiloz nan poumon, etènne, chante oswa pale. Gen lòt ki ka vin enfekte pa respire jèm yo nan poumon yo.

Jeneralman, moun ki enfekte ak Tibèkiloz te gen kontak sere ak yon moun ki malad ak Tibèkiloz maladi Tibèkiloz. Manm fanmi, kolokasyon, zanmi oswa ko-travayè fèmèn gen plis chans pou yo vin enfekte pa yon moun ki gen maladi Tibèkiloz. Sa a se paske yo pase peryòd tan ki long ansanm nan espas fèmèn tankou kay oswa biwo.

Tibèkiloz **PA** gaye nan bay men, bo, sèks, pataje linèt, plak, istansil, rad, dra oswa mèb. Tibèkiloz pa kapab gaye nan lè a deyò.

Inaktif Tibèkiloz Infeksyon (LTBI)

Pifò moun ki vin enfekte ak Tibèkiloz pa malad. Kò yo kapab goumen ak jèm Tibèkiloz yo. Sa a se ke yo rekonèt kòm inaktif tibèkiloz inaktif oswa LTBI. Moun ki gen Tibèkiloz pa santi yo malad epi yo pa gen sentòm Tibèkiloz. Yo pa ka simaye Tibèkiloz bay lòt moun.

Maladi Tibèkiloz

Yon moun ka gen LTBI pandan plizyè senmenn, oswa plizyè ane paske kò yo ap goumen ak mikwòb yo. Si kò yo pa kapab goumen ak jèm Tibèkiloz yo, yo jwenn maladi Tibèkiloz. Moun ki genyen maladi Tibèkiloz pa santi yo byen epi yo ka gaye Tibèkiloz bay lòt moun.

Ki jan Tibèkiloz dyagnostike

Yon doktè itilize istwa medikal ou ak plizyè tès pou ede dyagnostike Tibèkiloz maladi tibèkiloz. Yo se: • tès Tibèkiloz po a,

- reyon pwatrin x ray, ak
- tèl laboratwa.

Ou pral tande pale de tèl laboratwa sa yo pandan dyagnostik ou ak tretman:

• **Yon entelijan sputum.** Tès sa yo fèt sou flèm touse soti nan poumon yo (sputum). Si gen mikwoskòp ki sanble ak Tibèkiloz nan glè a, y ap montre yo anba yon mikwoskòp. Pafwa jèm Tibèkiloz yo pap parèt anba yon mikwoskòp men ou ka toujou genyen Tibèkiloz. Se poutèt sa nou menm tou nou fè yon **kilti sputum**. Si mikwòb ki grandi nan kilti a se Tibèkiloz, ou genyen Tibèkiloz maladi. Li ka pran jiska de mwa pou jwenn rezilta kilti a sputum.

• **Sansiblite dwòg.** Yo fè tèl yo tou pou asire nou medikaman yo itilize pou trete Tibèkiloz la ap touye jèm Tibèkiloz ou yo. Li pran yon lòt de semèn pou jwenn rezilta sansiblite dwòg yo. TRETman Tibèkiloz souvan kòmanse anvan yo resevwa rezilta sa yo.

• **Tès VIH.** Tout moun ki te fè tèl pou VIH (Viris iminodefisyans imen). VIH pwopaje pa kontak ak san ki enfekte oswa likid kò. Sa a ta ka nan fè sèks, pataje zegwi, oswa soti nan manman timoun pandan akouchman oswa bay tete. VIH/SIDA a febli kò a fè li difisil pou goumen maladi. Yon moun ka enfekte ak VIH/SIDA epi li pa konnen li. Enfeksyon VIH ka chanje fason yo trete Tibèkiloz. Se poutèt sa ou dwe fè tèl VIH.

Tretman TB

Medikaman TB ou yo gratis nan depatman sante a.

Tibèkiloz se yon bon tretman. Dwòg yo pi souvan itilize pou trete tibèkiloz yo se:

- Isoniazid (INH)
- Rifampin (RIF)
- Ethambutol (EMB)
- Pyrazinamide (PZA)

Yo bay tout kat medikaman pandan y ap tann rezilta kilti yo sputum ak sansiblite dwòg. Ou ka sèlman bezwen twa medikaman lè nou jwenn rezilta sansiblite dwòg ou yo. Apre 8 senmenn, ou ka bezwen sèlman 2 dwòg.

Longè Tretman

Sa mande anpil tan pou touye jèm Tibèkiloz. Nou pran medikaman pou tibèkiloz pandan 6 mwa pou pi piti,

pafwa pi long. Petèt w ap santi w pi byen anvan sa. Menm lè ou santi ou

pi bon, li enpòtan pou ou pran medikaman ou osi lontan ke doktè a di ou. Si ou

manke nenpòt nan medikaman ou, oubyen sispann pran li twò bonè:

1. Ou ka malad ankò.
2. Ou ka enfekte lòt moun.
3. Li ka pi difisil pou trete Tibèkiloz ou a paske dwòg yo pap travay menm jan ak si yo ye

Pa pran lòd doktè ou.

Medikaman TB

TB Medikaman ak lòt medikaman ou yo

Genyen kèk medikaman ki ka afekte oswa ki afekte pa medikaman Tibèkiloz ou a. Pote yon lis tout bagay ou pran (vitamin, remèd fèy, preskripsyon, ak medikaman ou ka achte san yon preskripsyon) lè ou vizite yon founisè swen sante. Pale avèk enfimiyè Tibèkiloz oubyen doktè anvan ou pran nouvo medikaman.

TB Medikaman ak Alkòl

Pwoteje fwa ou, pa janm bwè alkòl lè w ap pran medikaman Tibèkiloz. Bwè alkòl pandan w ap pran medikaman Tibèkiloz ka domaje fwa w.

Pwoblèm ki genyen ak Medikaman Tibèkiloz Pifò moun pran medikaman kont Tibèkiloz san pwoblèm. Gen de fwa medikaman yo itilize pou trete Tibèkiloz ka bay pwoblèm. Gen kèk nan pwoblèm yo piti; gen lòt ki pi grav toujou. Fanm pa dwe ansent pandan y ap pran medikaman Tibèkiloz.

Kisa ou ta dwe konnen sou medikaman kont Tibèkiloz

4. Pipi, dlo nan je, poupou, poupou, ak swe pou vire zoranj. Li ka lakòz tach nan vè kontak mou.
5. Rifampin ak Pyrazinamide ka lakòz po a yo dwe pi sansib a solèy la. Sèvi ak solèy kouche epi kouvri po pou ou pa pral jwenn solèy.
1. Metòd planin ak òmòn (grenn, bag, enplan, vaksen, elatriye) pa travay kòm byen ak rifampin. Sèvi ak yon metòd siplemantè nan kontwòl nesans (kapòt) pou ou pa

ansent. • Lè w ap pran rifampin pandan y ap pran metadòn ka lakòz retrè symptoms.
Pale ak doktè ki te preskri metadòn nan pou ou sou ajiste metadòn ou.

1. Pwoblèm medikaman grav
2. Ou ta dwe rele Enfimyè Tibèkiloz la touswit si ou genyen nenpòt nan bagay sa yo:
3. Kontinyèlman pèdi apeti pou pa gen okenn rezon
4. Toujou santi fatigue oswa fèb
5. Anvi vomi, vomisman, k ap fleri oswa doulè nan vant pou okenn rezon
6. Po jòn
7. Pipi koulè te oswa kola
8. Fyèb
9. Doulè nan vant
10. Dwèt (tankou broch ak zegwi) nan dwèt, zòtèy
11. Gratèl oubyen gratèl po a
12. San dwòl oswa règ
13. Jwenti pou moun ki ap chèche
14. Vètij oswa konfizyon
15. Angoudisman nan bouch
16. Vwal oswa chanje vizyon
17. sonnen nan zòrèy oubyen tande pèt
18. Nenpòt lòt sentòm etranj

Si ou gen nenpòt nan sentòm sa yo nan mitan lannwit oswa nan wikenn, rele founisè swen prensipal ou oswa ale nan sal dijans la. Bwè yon lis tout medikaman ou yo avèk ou.

Nimewo telefòn enpòtan Tibèkiloz

Nurse_____

Doctor_____

Terapi dirèkteman Obsève

Li pa fasil pou pran medikaman pou yon tan long, sitou lè ou kòmanse santi w pi byen. Yon moun ki soti nan depatman sante a ap gade ou pran medikaman ou. Yo rele sa Dirèkteman Terapi Obsève (DOT) e li se lwa a nan Kawolin di Nò. Sa ede ou pran medikaman ou bon fason ak pou bon kantite tan.

Pandan ke sou DOT:

19. Ou pral pran medikaman ou chak jou pou omwen de (2) semèn.
 - Yo ka chanje medikaman ou to two (2) times a week after that depending on your situation.

1. Ou ka vini nan klinik nou an pou pran medikaman ou oswa enfimye a ka rankontre ou nan yon kote ou chwazi (pa egzanp travay, lekòl, oswa lakay ou).
2. Enfimye a ap swiv pwogrè ou byen.
3. Ou pral gen sipò ak chans pou poze kesyon.

Pwoteje lòt moun kont Tibèkiloz

Ou ka te genyen maladi Tibèkiloz aktif pandan yon ti tan anvan w te dyagnostike. W ap bezwen bay enfimye Tibèkiloz ou a kèk enfòmasyon sou moun ou te gen kontak sere avèk (manm fanmi, kolokasyon, zanmi, ko-travayè fèmèn, elatriye). Li trè enpòtan ke ou di nou non yo, adrès ak nimewo telefòn nan kontak pwòch ou. Se travay Depatman Sante a pou kite kontak ou nan lekòl, legliz, travay, elatriye konnen si yo bezwen fè tès pou Tibèkiloz. Y ap di kontak ou yo, y ap ekspozè a Tibèkiloz men yo pap di non w. Depatman Sante a ap asire yo jwenn medikaman Tibèkiloz gratis si yo bezwen li.

Pwoteje Zanmi ou ak Fanmi

Ou kapab simaye Tibèkiloz jiskaske w te gen ase medikaman pou w kontwòle jèm Tibèkiloz ou yo. Kantite tan sa pran an diferan pou chak moun. Entelijan sputum yo di doktè Tibèkiloz la si ou kapab toujou gaye Tibèkiloz. Enfimye tibèkiloz la ap kolekte de (2) echantiyon sputum chak de (2) semèn pou wè kijan medikaman ou ap travay. Tan an ke li pran echantiyon sputum ou chanje soti nan pozitif nan negatif ede doktè a deside konbyen tan tretman ou yo pral.

Izolasyon kay

Doktè w la ka mete ou sou "izolasyon kay." Sa rive lè ou pa malad ase pou w bezwen swen lopital men ou toujou kapab gaye Tibèkiloz bay lòt moun. Izolasyon kay la ede anpeche pwopagasyon Tibèkiloz la paske ou rete lakay ou epi lwen lòt moun.

Konbyen tan mwen pral bezwen sou izolasyon kay?

Izolasyon kay diferan pou chak moun. Izolasyon kay ka dire jou, semèn oswa mwa. Lè w ap pran tout dòz medikaman Tibèkiloz la touye jèm Tibèkiloz yo epi yo ka ede izolasyon lakay ou pi kout. Se poutèt sa pran medikaman ou tèlman enpòtan! Doktè Tibèkiloz ou oswa enfimye w la ap di w lè li an sekirite pou w retounen nan woutin nòmal ou.

E si mwen bezwen ale yon kote?

Ou dwe rete lakay ou sof si ou bezwen swen medikal. Ou ta dwe mete tout randevou ki pa ijans (tankou dantis la, kwafè a, elatriye) jiskaske ou pa kapab gaye ankò TB. If you must go

pou doktè a, mete yon mask epi di anplwaye biwo doktè a ou genyen Tibèkiloz. Si w dwe ranmase w anbilans, di paramedikal ou genyen Tibèkiloz.

Kisa mwen dwe fè pandan izolasyon kay?

1. Ou **pa** dwe gen vizitè. Rete lwen moun ki pa abite avèk ou. Tibebe, timoun piti, ak moun ki gen sistèm iminitè ki fèb (pasyan kansè, moun ki gen VIH/SIDA, moun ki te gen yon transplantasyon ògàn) ka trape Tibèkiloz fasil.
2. Ou ka deyò san yon mask. Limyè solèy la touye jèm Tibèkiloz.
3. Ou ka pa itilize taksi, otobis, tren, oswa avyon.
4. Ou ka pa ale lekòl, travay, legliz, magazen an, oswa nenpòt lòt kote piblik.
5. Kouvri bouch ou ak yon tisi lè ou touse oswa etènye
6. Dòmi pou kont li nan yon chanm separe.
7. Lè soti chanm yo ou rete nan pa louvri fenèt la (si tan an pèmèt). Ou kapab tou mete yon fanatik nan fenèt la louvri pou ke lè a kònen deyò.
8. Toujou mete yon mask si ou dwe alantou lòt moun.

Anba la a se yon lis bagay ou ka fè pou ede kenbe kò ou k ap travay nan pi bon li yo.

9. Manje manje ki bon pou sante.
10. Jwenn anpil restavèk.
11. Fè egzèsis chak jou.
12. PA Bwè ALKÒL (byè, diven, oswa likè).
13. Pa sèvi ak dwòg ilegal (lari) dwòg.
14. Lave men ou souvan.
15. Sispann fimen.
16. Pèdi pwa si ou bezwen.
17. Pwoteje po ou kont solèy la.
18. Pratike sèks pi an sekirite.
19. Rete ajou sou vaksen ou yo.
20. Pran medikaman jan yo preskri.
21. Ale kay doktè pou tcheke moute (ki gen ladan tansyon, kolestewòl, pipi, nivo sik nan san, tès STD/ VIH, entelijan Pòtoprens, egzamen pwostat ak lòt tès depistaj).